

ΠΑΜΕΤ
Ι
ΠΛΑΚΑΤΙ

MEMORY
AND
POSTERS

ПАМЕТ
И
ПЛАКАТИ

MEMORY
and
POSTERS

МЕЖДУНАРОДНО
ТРИЕНАЛЕ НА
СЦЕНИЧНИЯ
ПЛАКАТ-СОФИЯ

INTERNATIONAL
TRIENNIAL OF
STAGE
POSTER-SOFIA

София
2023
Sofia

В продължение на две години Държавният културен институт работи върху този проект и имахме възможност да се срещнем и дискутираме с много партньори. С експерти, отгадени от години на изследвания на проблематиката, свързана с паметта за тъмните години на Холокоста. Срещи с представители на по-млади поколения, за които събитията са били само страничка от учебника по история. Питахме се дали ще успеем да открием следите на нетолерантността в днешния ден, да се направят сравненията с примера на хора, които са дръзнали да заемат хуманна и гражданска позиция в трудни времена.

Месеците на работа по проекта съвпаднаха с отбелязването на 80-та годишнина от спасяването на българските евреи, което, естествено, фокусира обществено внимание и енергия да се види по-широкия контекст на историческите събития.

В продължение на дългогодишно партньорство с Международното триенале на сценичния плакат се стигна до идеята да работим съвместно, ангажирайки специално поканени съвременни автори, получили признания от Триеналето и от други конкурси. Вярваме, че темата за уроците на историята, осмислена през концентрираните образи и послания на плакатното изкуство, ще достигне до много хора и няма да ги остави безразлични.

Явор Койнаков
координатор на проекта

Колекция от плакати, създадени в рамките на проект „Стратегическо сътрудничество между България и Норвегия в подкрепа на международните ангажименти на България за борба с антисемитизма и опазването на еврейското наследство“ в партньорство между Държавния културен институт към министъра на външните работи и Международното триенале на сценичния плакат - София.

The State Institute for Culture worked on this project for two years and we had the opportunity to meet and have discussions with many partners.

With experts devoted to research on issues related to the memory of the dark hours of the Holocaust for years.

Meetings with representatives of younger generations, to which the events were only page from a history textbook.

We wondered if we would be able to find the traces of intolerance today, to draw comparisons with the example of people who dared to take a humane and civil position in difficult times.

The months of work on the project coincided with the commemoration of the 80th anniversary of the rescue of the Bulgarian Jews, which naturally focused public attention and energy to see the wider context of the historical events.

In continuation of the years-long partnership with the International Triennial of Stage Poster we came up with the idea to work together engaging specially invited contemporary artists who have gained recognition in the Triennial and other competitions. We believe the theme about the lessons of history reflected through the concentrated images and messages of poster art will reach many people and will not leave them indifferent.

Iavor Koynakov,
Project Coordinator

A collection of posters created within the framework of the Project 'Strategic Cooperation between Bulgaria and Norway in Support of Bulgaria's International Commitments to Combating Antisemitism and Preserving Jewish Heritage' in partnership between the State Institute for Culture at the Minister of Foreign Affairs and the International Triennial of Stage Poster – Sofia.

**Албена
Спасова**

**Albena
Spasova**

Международно триенале на сценичния плакат – София като актуална платформа, ориентирана към световната културна сцена, никога не е оставало безразлично към значимите теми. Водени от убеждението, че човеколюбието и човечността са същностни за изкуството, приехме с отговорност поканата на ДКИ да се присъединим към настоящия проект. Вярвайки, че плакатът притежава особената сила да отстоява позиции и да внушава важни послания, се обърнахме към 12 съвременни визуални артисти, във въздействието на чиито плакати многократно сме се убеждавали. Носители на награди от Триеналето, тяхното талантливо авторско присъствие има различни проявления и признания у нас и по света. Прочутият със своите безкомпромисни плакати Петер Поч също прие да се присъедини към българските си колеги: Анна Симеонова, Иван Кашлаков, Кирил Златков, Люба Томова, Маргарита Дончева, Мая Стайкова, Мила Лозанова, Ненко Атанасов, Петър Чучулигов, Радослава Боор и Страхил Димитров. Резултатът е колекция - израз на гражданската и творческа реакция срещу антисемитизма и насилието, срещу всяка форма на незачитане на човешкото достойнство и правото на живот. Колекция плакати - памет с продължение.

International Triennial of Stage Poster – Sofia as a present-day platform oriented towards the world cultural scene has never remained indifferent to significant topics.

Driven by the conviction that philanthropy and humanity are essential to art, we have accepted with responsibility the State Institute for Culture's invitation to join this project.

Believing the poster has the special power to make a stand and convey important messages, we contacted 12 contemporary visual artists whose posters have repeatedly convinced us of their effect. Being Triennial award winners, their powerful authorial presence has had various manifestations and recognitions in our country and around the world. Péter Pócs who is famous for his uncompromising posters has also agreed to join his Bulgarian colleagues: Anna Simeonoff, Ivan Kashlakov, Kiril Zlatkov, Lyuba Tomova, Margarita Doncheva, Maya Staykova, Mila Lozanova, Nenko Atanasov, Peter Chuchuligov, Radoslava Boor and Strahil Dimitrov.

The result is a collection that is an expression of the civil and creative reaction against antisemitism and violence, against any form of disrespect for human dignity and the right to life.

A collection of posters – memory with continuation.

**Анна
Симеонова**

**Anna
Simeonoff**

**Иван
Кашлаков**

**Ivan
Kashlakov**

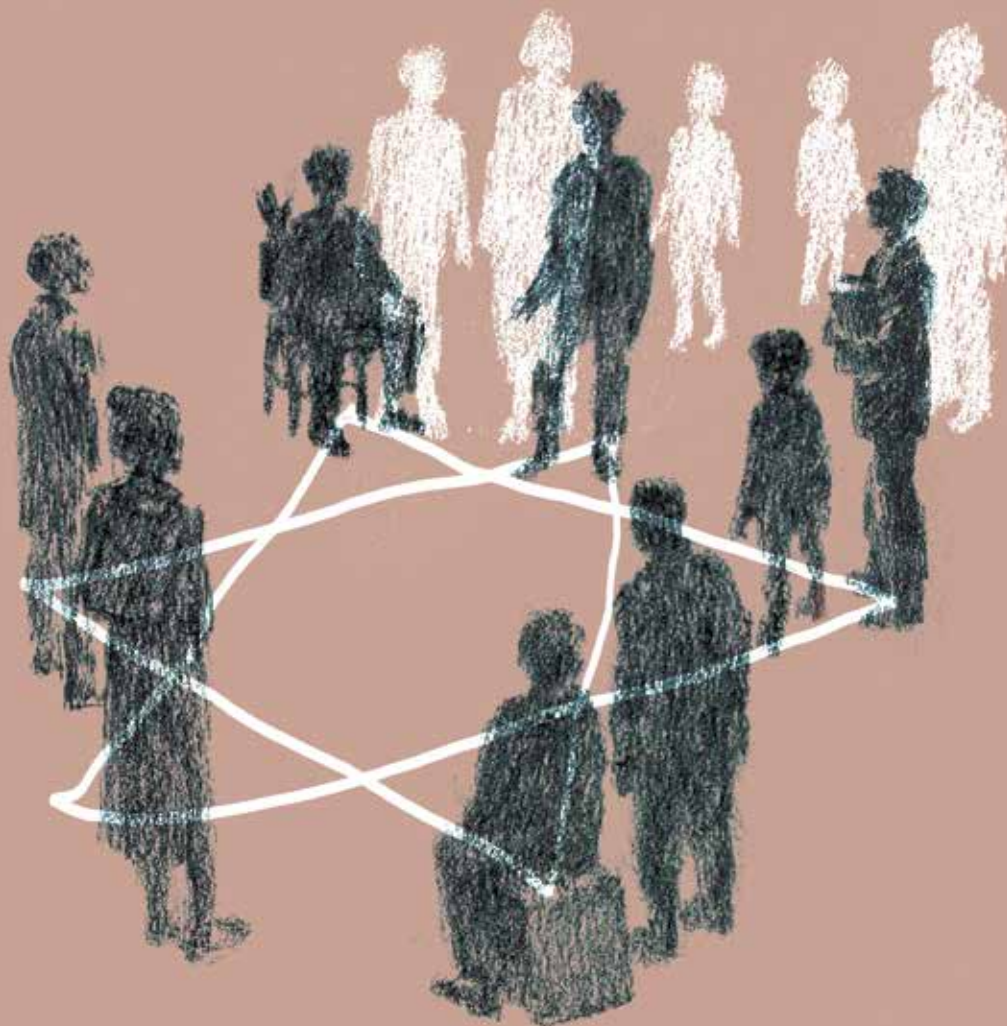

**Кирил
Златков**

**Kiril
Zlatkov**

Нека слушаме,
четем и говорим,
за да помним.

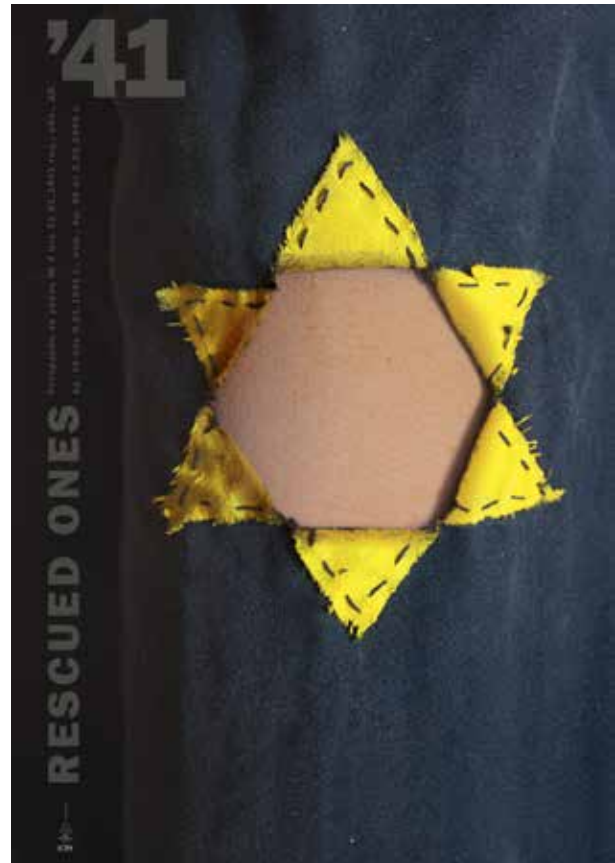

Let us listen,
read and talk
so we can remember.

**Люба
Томова**

**Lyuba
Tomova**

HUMAN RIGHTS

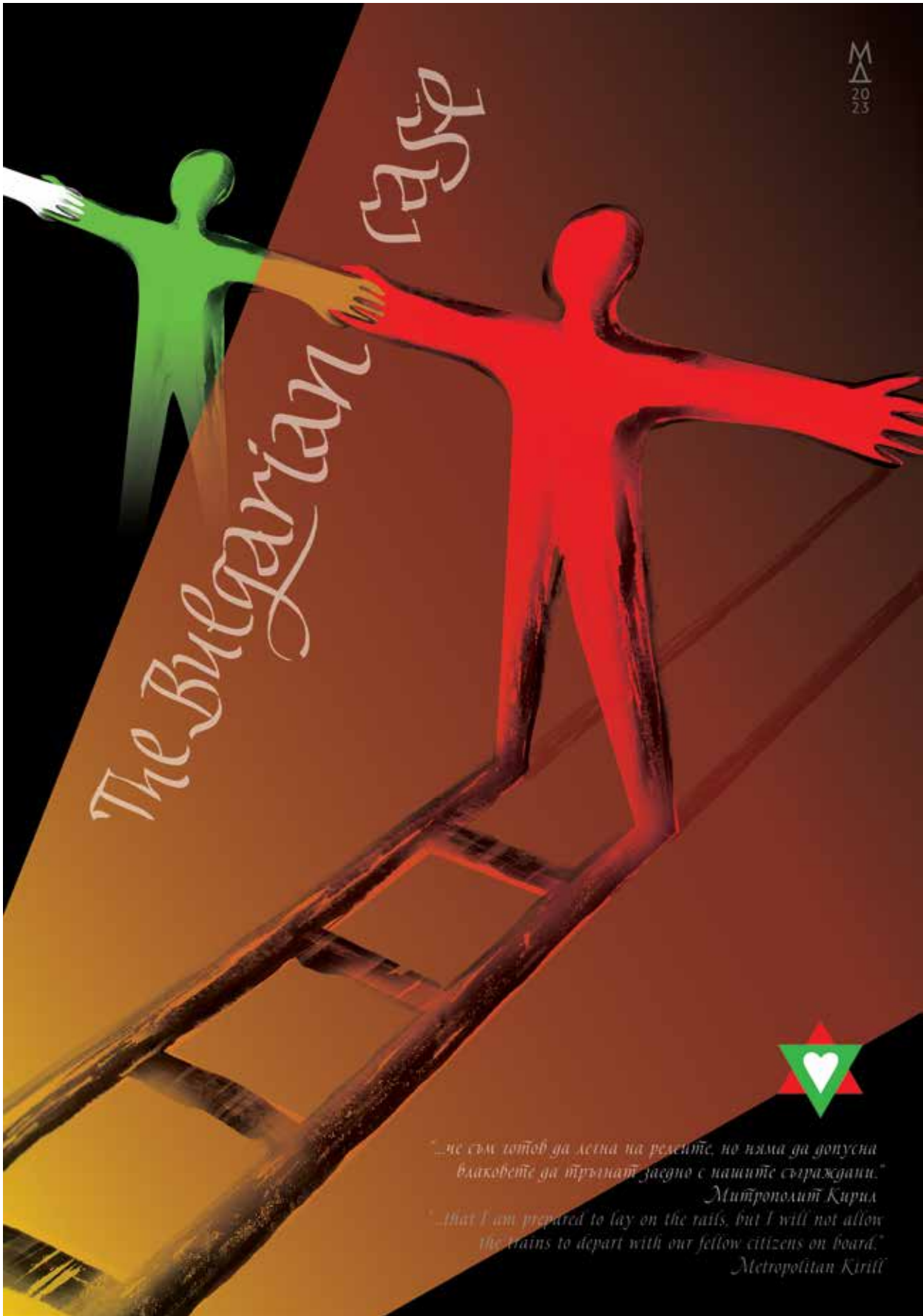

**Маргарита
Дончева**

**Margarita
Doncheva**

The Bulgarian Case

„не съм готов да летна на релсите, но няма да допускам
влаковете да тръгнат заедно с нашите съграждани.“
Митрополит Кирил

„that I am prepared to lay on the rails, but I will not allow
the trains to depart with our fellow citizens on board.“
Metropolitan Kirill

**Мая
Стэйкова**

**Maya
Staykova**

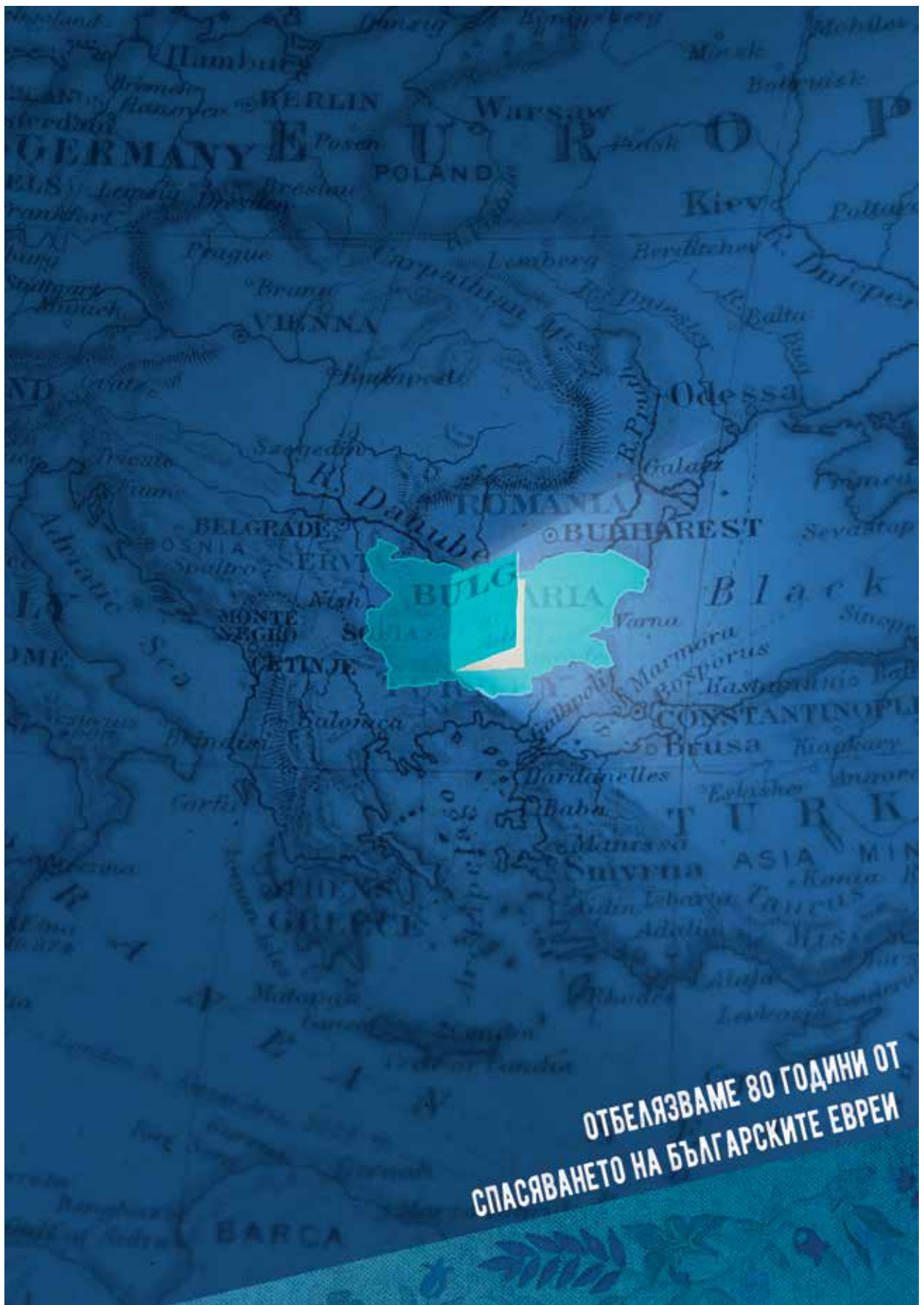

**Мила
Лозанова**

**Mila
Lozanova**

**Ненко
Атанасов**

**Nenko
Atanasov**

ЖИВОТ за ИЗКУСТВО
 Въпреки чудовищните страдания
 в концентрационните лагери, хората на изкуството,
 затворени там, са продължавали да творят...

В лагери на Босна, разказани, нито животът са отнема в концентрационните лагери,
 от Босна и Херцеговина, разказани и отнема,
 през, по време и след Втората световна война.

В лагери на Босна, разказани, нито животът са отнема в концентрационните лагери,
 от Босна и Херцеговина, разказани и отнема,
 през, по време и след Втората световна война.

ЖИВОТ за ИЗКУСТВО
 Въпреки чудовищните страдания
 в концентрационните лагери, хората на изкуството,
 затворени там, са продължавали да творят...

ЖИВОТ за ИЗКУСТВО

Въпреки чудовищния и целенасочен геноцид,
хората на изкуството, подложени на него,
са продължавали да творят...

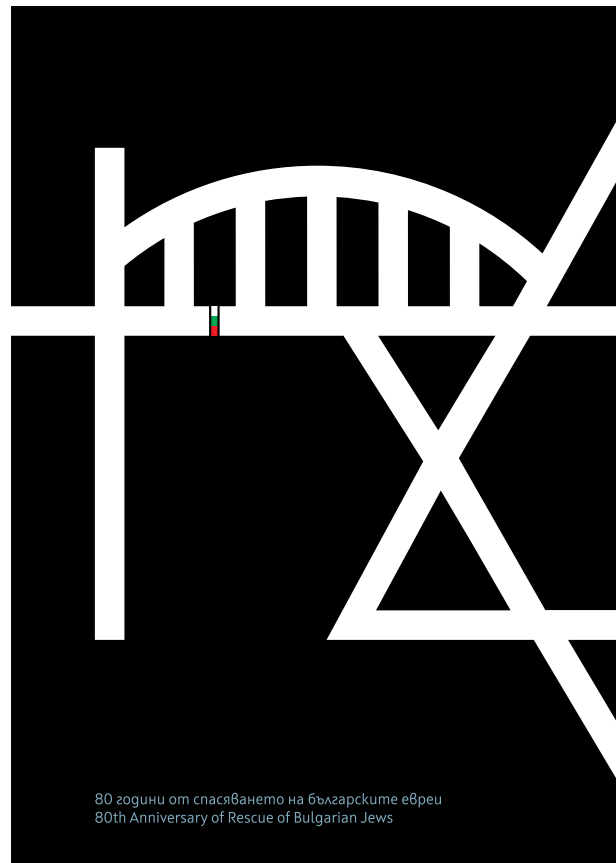

В памет на всички от различните вероизповедания,
религии и етноси, чиито животи са отнети
по време на системното изтребване преди,
по време и след Втората световна война

**Петър
Чучулигов**

**Peter
Chuchuligov**

80 години от спасяването на българските евреи
80th Anniversary of Rescue of Bulgarian Jews

80 години от спасяването на българските евреи

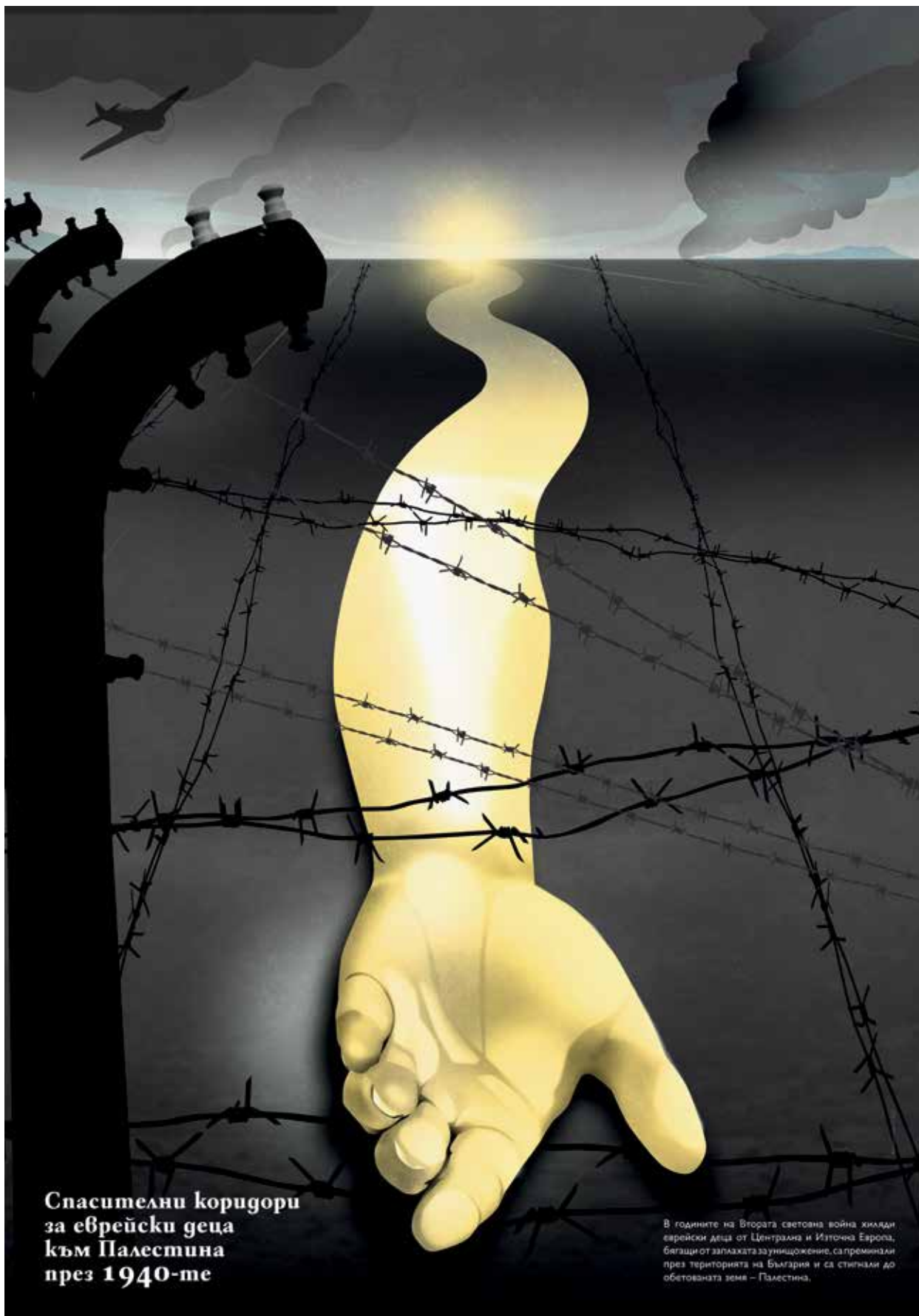

**Радослава
Боор**

**Radoslava
Boor**

**Спасителни коридори
за еврейски деца
към Палестина
през 1940-те**

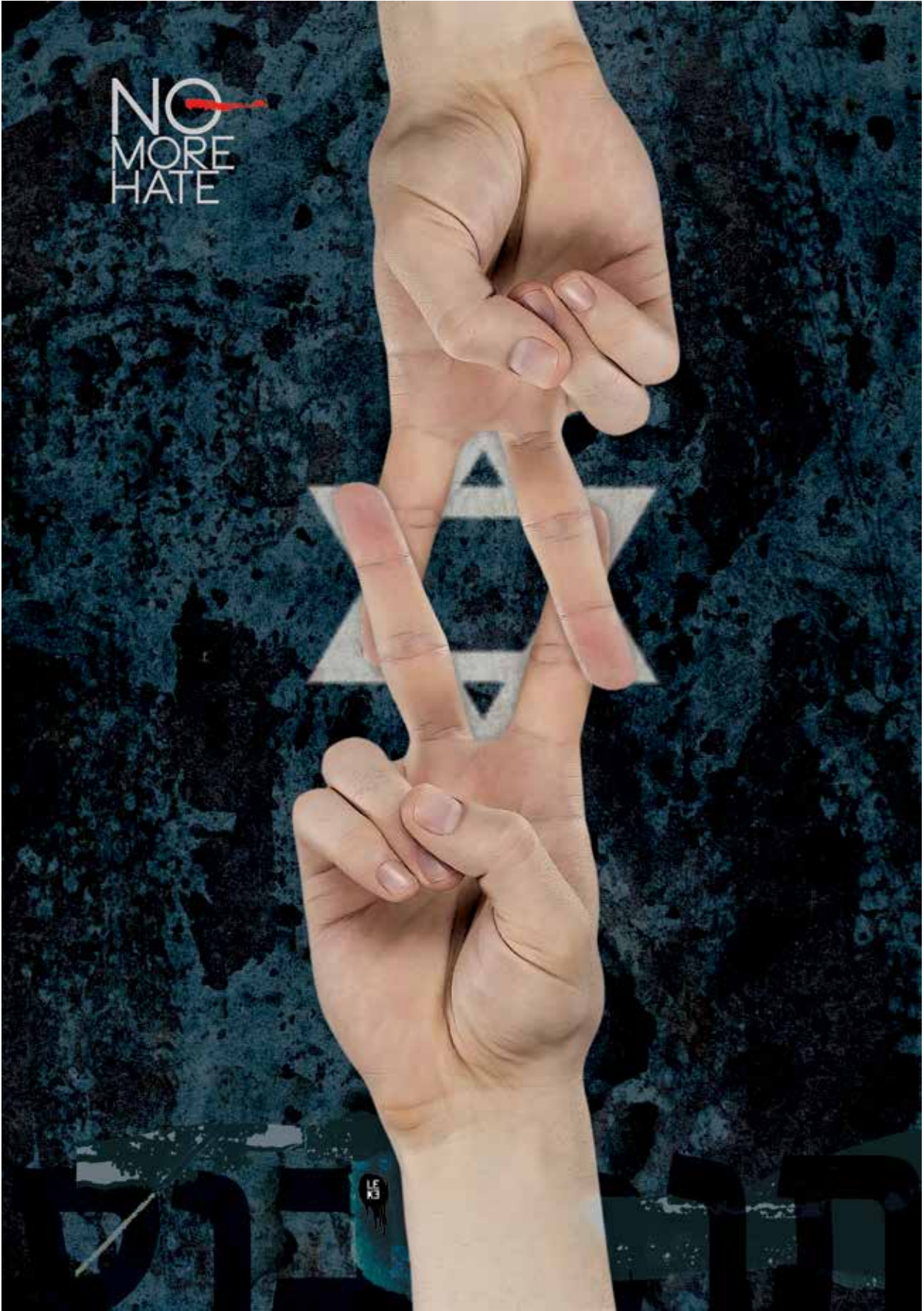
В годините на Втората световна война хиляди еврейски деца от Централна и Източна Европа, бягащи от заплахата за унищожение, са преминали през територията на България и са стигнали до обетованата земя – Палестина.

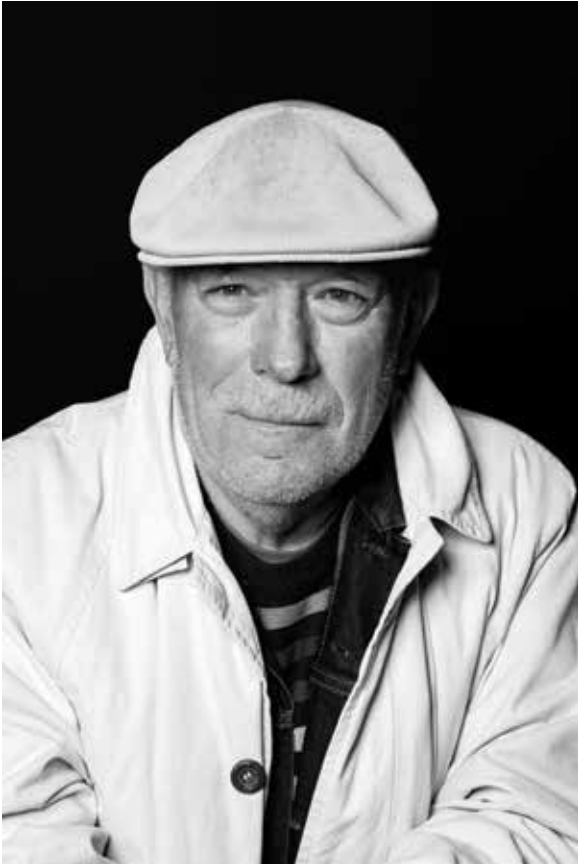

**Страхил
Димитров**

**Strahil
Dimitrov**

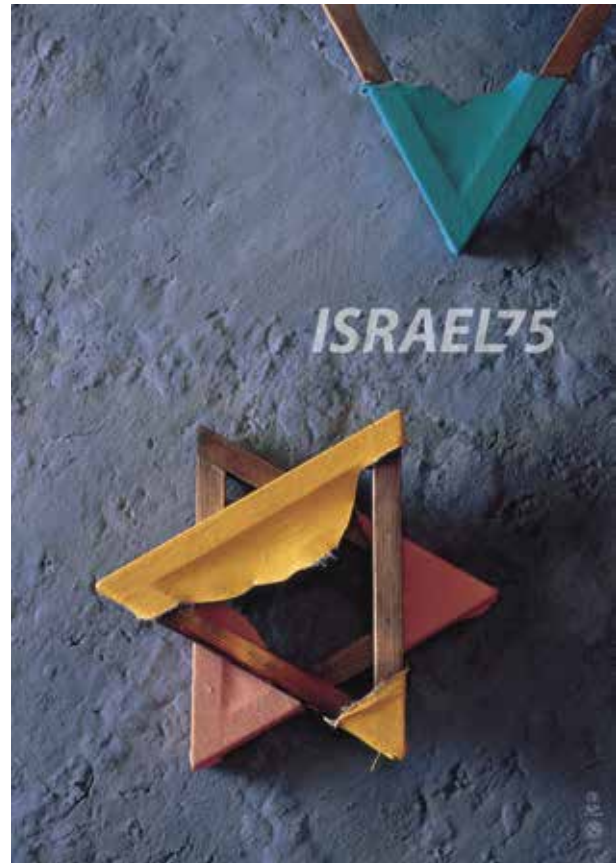
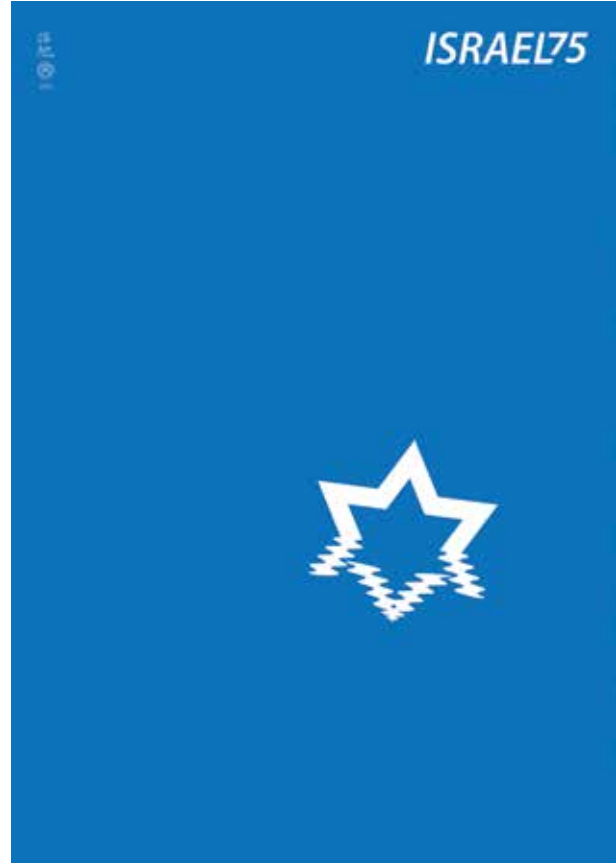

**Петер
Поч**

**Péter
Pócs**

Холокостът и България

Проф. д-р Даниел Вачков

Една от най-ужасяващите страници от историята на XX век е геноцидът над еврейското население в годините на Втората световна война, известен с термина Холокост.

Възходът на съвременния антисемитизъм е свързан с дълбоката политическа и обществена криза в Европа след края на Първата световна война. Появата и ръстът на крайните националистически движения в огромната си част от случаите са съпроводени и с проповядването на яростен антисемитизъм. Безспорен лидер в разпалването на антиеврейската истерия е Националсоциалистическата партия в Германия, оглавявана от Адолф Хитлер. След идването ѝ на власт през 1933 г. антисемитизмът от партийна идеология започва да се превръща в държавна политика. Откриват се първите концентрационни лагери, в които се въдворяват противници и неблагонадеждни лица за нацисткия режим, в които евреите представляват мнозинство сред задържаните. Приемат се т.нар. Нюрнбергски закони, лишаващи евреите в Германия от политически и граждански права. Организирано се бойкотират и погроми над еврейска собственост, върхът сред които е Кристалната нощ от 9 ноември 1938 г.

С избухването на Втората световна война през септември 1939 г. антиеврейската политика навлиза в нов, още по-страшен, стадий на развитие. В завладените от Третия райх територии, главно в Източна Европа, започват да се изграждат гета, в които еврейското население е поставено в нечовешки условия на живот. С развитието на бойните действия геноцидът срещу евреите в Европа придобива все по-организиранни форми. В началото на 1942 г. на конференция във Ванзее водачите на нацистката партия приемат т.нар. „окончателно решение“, т.е. целенасочено и системно унищожаване на еврейското население. Започва депортирането и

The Holocaust and Bulgaria

Prof. Daniel Vachkov, PhD

One of the most horrifying pages of the 20th century history is the genocide of the Jewish population in the years of World War II known as the Holocaust.

The rise of modern antisemitism is associated with the deep political and social crisis in Europe after the end of World War I. The emergence and growth of extreme nationalist movements were in the vast majority of cases accompanied also by the preaching of virulent antisemitism. The undisputed leader in whipping up anti-Jewish hysteria was the National Socialist Party in Germany headed by Adolf Hitler. After its coming to power in 1933 antisemitism began transforming from a party ideology into a state policy. The first concentration camps were opened where opponents and unreliable persons for the Nazi regime were imprisoned and where Jews constituted a majority among the detainees. So-called Nuremberg Laws depriving the Jews in Germany of political and civil rights were enacted. Boycotts and pogroms against Jewish property were organized culminating in the Kristallnacht of 9 November 1938.

With the outbreak of World War II in September 1939 the anti-Jewish policy entered a new, even more terrible, stage of development. Ghettos began to be set up in the territories conquered by the Third Reich, mainly in Eastern Europe where the Jewish population was put under inhumane living conditions. As hostilities developed, the genocide against the Jews in Europe took increasingly organized forms. At the beginning of 1942 at a conference in Wannsee the leaders of the Nazi Party approved so-called Final Solution, i.e. purposeful and systematic extermination of the Jewish population. Deportation and liquidation of Jews in the extermination camps Auschwitz, Treblinka, Sobibor, etc. began. Mass executions of Jews in Nazi-controlled territories increased. As a result of all this nearly 6 million Jews died in the years of the Holocaust.

ликвидирането на евреи в лагерите на смъртта Аушвиц, Треблинка, Собибор и др. Разрастват се масовите екзекуции на евреи в контролираните от нацистите територии. В резултат на всичко това в годините на Холокоста загиват близо 6 млн. евреи.

В това съдбоносно време българската държава се опитва, доколкото обстоятелствата го позволяват, да води самостоятелна и по-различна от тази на Третия райх политика по еврейския въпрос. Когато избухва Втората световна война, България си поставя две основни външнополитически цели – страната да не участва в активни бойни действия и, с оглед рушащото се Версайско статукво, да постигне мирна ревизия на държавните си граници. Първата година от войната изглежда, че тези цели са постижими – България запазва неутралитета си, а през лятото на 1940 г. успява да си върне по дипломатически път от Румъния Южна Добруджа. През есента на същата година обаче перспективите пред българския неутралитет рязко се влошават. С избухването на Итало-гръцката война Балканите стават арена на военни сражения. В почти ултимативен тон Берлин на няколко пъти поисква България ясно да заеме страната на Тристранния пакт, така като вече са го направили държавите от Централна Европа. Като преценява, че при така създадените се обстоятелства страната няма възможност за действителен избор, на 1 март 1941 г. правителството на проф. Б. Филов присъединява България към Тристранния пакт. Месец и половина по-късно, след разгрома на Югославия и Гърция от Вермахта, България получава правото да администрира по-голяма част от Вардарска Македония и Беломорието.

Краят на българския неутралитет налага и промяна в политиката на България по еврейския въпрос. Още през януари 1941 г. влиза в сила Законът за защита на нацията, който ограничава политическите и обществените права на евреите в България. През лятото на следващата година е

In that fateful time the Bulgarian state tried, to the extent allowed by the circumstances, to follow a policy on the Jewish question that was independent and different from that of the Third Reich.

When World War II broke out Bulgaria set itself two main foreign policy goals – that the country not participate in active hostilities and, considering the collapsing Versailles status quo, achieve a peaceful revision of its state borders. In the first year of the war it seemed these goals were achievable – Bulgaria maintained its neutrality and in the summer of 1940 it managed to regain Southern Dobruja from Romania through diplomatic channels. In the autumn of the same year, however, the prospects for the Bulgarian neutrality sharply worsened. With the outbreak of the Italo-Greek war the Balkans became a field of military battles. On several occasions Berlin by an almost ultimatum voice demanded that Bulgaria clearly take the side of the Tripartite Pact as the Central European countries had already done. Considering that the country had under the circumstances thus created no opportunity for a real choice, on 1 March 1941 the Government of Prof. B. Filov attached Bulgaria to the Tripartite Pact. A month and a half later, after the defeat of Yugoslavia and Greece by the Wehrmacht, Bulgaria was given the right to administer a larger part of Vardar Macedonia and Western Thrace.

The end of the Bulgarian neutrality necessitated a change in Bulgaria's policy on the Jewish question as well. The Nation Protection Act, which restricted the political and social rights of the Jews in Bulgaria, took effect as early as in January 1941. In the summer of the next year the Commissariat for Jewish Affairs was also created, whereby the pressure on the Jewish population increased. Along with these measures aimed at satisfying the powerful Nazi ally the Bulgarian state made it clear that it did not share the extreme measures of the Reich's antisemitic policy. Germany's attempt to deport Jewish Bulgarian citizens to the extermination camps was thwarted in March 1943 after the

създадено и Комисарство по еврейските въпроси, с което натискът над еврейското население се засилва. Наред с тези мерки, целящи да дадат удовлетворение на могъщия нацистки съюзник, българската държава дава да се разбере, че не споделя крайните мерки на антисемитската политика на Райха. През март 1943 г. след категоричната намеса на представители на държавни институции, обществени организации и отделни личности е осуетен опитът на Германия да депортира евреи – български поданици в лагерите на смъртта.

Особено показателен за отношението на България към случващото се с евреите в Европа е фактът, че през всичките години на Втората световна война страната е един от основните коридори за транзит на еврейско население от зоната на Холокоста към Палестина. Още от лятото на 1939 г. до пролетта на 1941 г. от българските пристанища Русе, Варна и Бургас с български кораби се прехвърлят еврейски бежанци към палестинските брегове. По българските железници хиляди търсещи спасение евреи достигат Турция и оттам се насочват към Близкия Изток. След Влизането на България в Тристранния пакт условията за транзит на евреи през страната се усложняват, но въпреки засиления германски контрол българските консулски служби продължават да издават транзитни визи на бягащите от ужасите на Холокоста евреи. През пролетта на 1943 г. българското правителство дава съгласието си да осигури транзита на 4000 еврейски деца и 500 придружаващи ги възрастни. Поради недискретността на британските власти и мудността на турското правителство този план е реализиран само частично. Равносметката е, че благодарение на българските дипломатически служби, както и на логистичната подкрепа на различни институции, в годините на Втората световна война над 15 000 евреи успяват да преминат през България на път към спасителните земи на Палестина.

decisive intervention of representatives of state institutions, public organizations and individuals.

The fact that during all the years of World War II the country was one of the main transit corridors for the Jewish population from the Holocaust area to Palestine was particularly indicative of Bulgaria's attitude to what was happening to the Jews in Europe. Jewish refugees were transferred to the Palestinian shores from the Bulgarian ports of Ruse, Varna and Burgas on Bulgarian ships as early as the summer of 1939 until the spring of 1941. Thousands of Jews seeking rescue reached Turkey by the Bulgarian railways and from there headed to the Middle East. After Bulgaria joined the Tripartite Pact the conditions of Jews transit through the country became more complicated, but despite the increased German control the Bulgarian Consulates continued to issue transit visas to Jews fleeing the horrors of the Holocaust. In the spring of 1943 the Bulgarian government agreed to ensure the transit of 4,000 Jewish children and 500 adults accompanying them. Due to the indiscretion of the British authorities and the sluggishness of the Turkish government this plan was only partially implemented.

The bottom line is that thanks to the Bulgarian diplomatic services as well as the logistics support by various institutions more than 15,000 Jews managed to pass through Bulgaria on their way to the Palestinian land of refuge in the years of World War II.

© Автор на корицата: Божидар Йонов
© Съставител на колекцията и каталога:
Албена Спасова
© Текстовете: Даниел Вачков, Явор Койнаков,
Албена Спасова
© Фотограф: Фелия Барух
© Превод: Даниела Щиплиева, Медиатекст,
Том Филипс
Препечатна обработка: Мила Цанова
Печат: Неопринт

София
2023

© Cover by Bojidar Ionov
© Collection and catalogue compiled by
Albena Spasova
© Texts by Daniel Vachkov, Iavor Koynakov,
Albena Spasova
© Photos by Feliya Baruch
© Translated by Daniela Shtiplieva, Mediatext,
Tom Philips
Desktop publishing by Mila Tsanova
Printed by Neoprint

Sofia
2023

© Издава: МЕЖДУНАРОДНО
ТРИЕНАЛЕ НА
СЦЕНИЧНИЯ
ПЛАКАТ-СОФИЯ

INTERNATIONAL
TRIENNIAL OF
STAGE
POSTER-SOFIA

© Published by

ISBN 978-619-92516-0-7

Колекция от плакати, създадени в рамките на проект „Стратегическо сътрудничество между България и Норвегия в подкрепа на международните ангажименти на България за борба с антисемитизма и опазването на еврейското наследство“ в партньорство между Държавния културен институт към министъра на външните работи и Международното триенале на сценичния плакат - София.

A collection of posters created within the framework of the Project ‘Strategic Cooperation between Bulgaria and Norway in Support of Bulgaria’s International Commitments to Combating Antisemitism and Preserving Jewish Heritage’ in partnership between the State Institute for Culture at the Minister of Foreign Affairs and the International Triennial of Stage Poster – Sofia.

Iceland
Liechtenstein Norway
Norway grants grants

 REPUBLIC OF BULGARIA
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
STATE INSTITUTE FOR CULTURE

